

Informatieplan 2025-2027

Versie 1.0

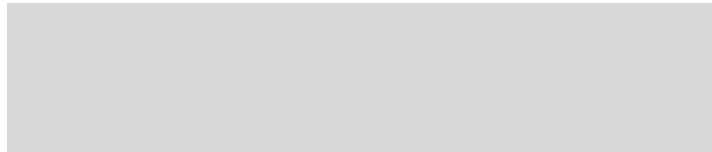
Datum	9 september 2025
Status	Definitief

Colofon

Secretaris-Generaal / plv. Secretaris-Generaal
Directie Informatiebeleid / CIO

Bezoekadres:
Parnassusplein 5 2511 VX Den Haag

Contactpersoon

Versie
Opdrachtgever
Auteurs

1.0
CIO VWS

Projectnummer
Bijlage(n)

Termijn rubricering
Datum vaststelling
Behandeld door
Vastgesteld door
Aantal pagina's
Exemplaarnummer

21

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
1. Samenvatting	4
2. Inleiding	7
2.1 De zorg digitaliseert	7
2.2 Prioritaire doelstellingen	7
2.3 Doel en scope	8
3. Visie op informatievoorziening	9
3.1 De missie van VWS	9
3.2 Informatievoorziening	9
3.3 Nationale Visie en Strategie op het gezondheidsinformatiestelsel	10
3.3.1 Vier leidende principes	11
3.3.2 Doorkijk op de strategie	11
3.4 Van beleid naar uitvoering	11
4. Prioritaire doelstellingen digitalisering en informatievoorziening	14
4.1 Rijksbrede prioriteiten	14
4.2 Buitenkant: initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein	14
4.2.1 Een landelijk dekkend netwerk (LDN)	15
4.2.2 De generieke functies	15
4.2.3 Eenheid van taal en techniek	15
4.2.4 Gegevens veilig delen	15
4.2.5 Een landelijk vertrouwensstelsel (LVS)	16
4.2.6 Mijn Gezondheidsoverzicht en Persoonlijke Gezondheidsomgevingen (PGO's)	16
4.2.7 De Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz) en de European Health Data Space (EHDS)	16
4.2.8 Kunstmatige intelligentie (AI)	16
4.3 Binnenkant: initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor VWS-concern	17
4.3.1 Versterken van cybersecurity	17
4.3.2 Uitvoeren programma i-Vakmanschap	17
4.3.3 Uitvoeren Lifecyclemanagement en projectportfoliomanagement	17
4.3.4 Informatieparagraaf in elk beleidsvoorstel	17
4.3.5 Open op Orde: uitvoeren meerjarenactieplan informatiehuishouding VWS	18
4.3.6 Uitbreiden kennis en capaciteit van privacy binnen VWS	18
4.3.7 Werken met data in uitvoering en beleid	18
4.3.8 Uitvoeren Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer	18
4.3.9 Inzetten op generieke overheidsvoorzieningen	19
4.3.10 Inzetten op toegankelijkheid van informatie	19
4.3.11 Transparante en controleerbare digitalisering	19
4.3.12 Kunstmatige Intelligentie (AI)	20
5. Financiële paragraaf	21

1 Samenvatting

Aanleiding

Digitalisering is niet meer weg te denken uit onze samenleving. Denk bijvoorbeeld aan online boodschappen doen, in een restaurant met een QR-code het menu bekijken, op social media met je familie en vrienden communiceren en apps downloaden voor het sporten. Met de komst van generatieve artificiële intelligentie neemt de invloed van digitalisering op ons dagelijks leven waarschijnlijk nog verder toe.

De overheid zelf digitaliseert en ontwikkelt beleid om de effecten van digitalisering in goede banen te leiden. Gemeenten en andere overheidsinstanties zorgen dat de kwaliteit van hun digitale dienstverlening wordt vergroot. Mensen kunnen bijvoorbeeld met DigiD steeds meer informatie met de overheid delen en van de overheid ontvangen. Tegelijkertijd ligt er een belangrijke taak voor de overheid om digitaal beleid te ontwikkelen en uit te voeren, zodat Nederland digitale kansen pakt en weerbaar is tegen digitale dreigingen.

Ook in de zorg zien we in toenemende mate dat ICT wordt gebruikt door zorgprofessionals en patiënten. Digitalisering en informatisering bieden onder andere veel mogelijkheden bij het nog verder vergroten van de kwaliteit van de zorg. Daarnaast kunnen administratieve lasten voor zorgprofessionals worden teruggedrongen, waarmee kostbare tijd wordt bespaard. Daarom is het belangrijk dat zowel de zorg als het ministerie van VWS inzetten op digitalisering. VWS heeft daarom conform het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 dit Informatieplan VWS 2025-2027 opgesteld, waarin de prioritaire doelstellingen met bijbehorende initiatieven op digitalisering en informatisering voor de komende drie jaar zijn beschreven.

Digitalisering en informatisering raken twee kanten, namelijk de voorgenomen departementale beleidsdoelstellingen voor het zorgveld (de "buitenkant") en de digitalisering van het VWS-concern zelf (de "binnenkant"). Ten opzichte van de vorige versie van het Informatieplan is een aantal zaken in de opzet veranderd. Bij de vorige versie van het plan werd vijf jaar vooruitgekeken, terwijl het huidige plan drie jaar beslaat. Daarnaast zijn uit de I-strategie Rijk vier thema's met rijksbrede prioritaire onderwerpen opgenomen, die in alle departementale informatieplannen terugkomen. Deze wijzigingen vloeien voort uit de wens van de Tweede Kamer om de departementale plannen meer te harmoniseren. Bovendien legt dit informatieplan de verbinding tussen de doelstellingen van VWS op het gebied van digitalisering en de ambities van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS).

De missie van VWS en de visie op informatievoorziening

VWS werkt aan een gezond, fit en veerkrachtig Nederland. Dat doet het ministerie door in te zetten op goede, betaalbare, duurzame zorg en ondersteuning, door preventie en goede voeding te stimuleren en door ervoor te zorgen dat er goede (top)sportvoorzieningen zijn.

Voor het realiseren van deze missie is een goede informatievoorziening essentieel. Hiervoor worden bij de ontwikkeling van nieuw beleid informatievoorziening en ICT al in een vroeg stadium meegenomen. Meer specifiek is het informatiebeleid erop gericht dat in de zorg en binnen het VWS-concern de juiste informatie op de juiste plek en in de juiste vorm beschikbaar is. VWS zorgt hierbij voor heldere kaders, uitvoerbare wet- en regelgeving en stimuleert bruikbare initiatieven en innovatie. Zo wordt toegewerkt naar databeschikbaarheid in het zorgnetwerk.

Om de informatievoorziening in de zorg toekomstbestendig te maken is een meer integrale aanpak nodig. VWS heeft daarom de Nationale Visie en Strategie (NVS) ontwikkeld. Hiermee wil VWS een gezondheidsinformatiestelsel realiseren. Het gezondheidsinformatiestelsel is

gebaseerd op drie fundamenten: databeschikbaarheid, vertrouwen en regie. De NVS draagt eraan bij dat ook in de toekomst voldoende zorg en ondersteuning kunnen worden geboden. Bij krapte op de arbeidsmarkt voor zorgprofessionals is dit van groot belang.

De NVS is in de strategie voor de komende jaren geconcretiseerd en nauw verbonden aan de afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA).

De prioritaire doelstellingen op het gebied van digitalisering en informatievoorziening

Op het gebied van digitalisering en informatievoorziening heeft VWS verschillende prioritaire doelstellingen. Deze doelstellingen zijn onderverdeeld in twee kanten van VWS:

- De buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het gezondheidszorgdomein en;
- De binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern.

Nog niet voor alle beschreven beleidsvoornemens bestaan concrete plannen, is duidelijk wat de financiële consequenties zijn en is duidelijk of hiervoor voldoende financiële middelen kunnen worden vrijgemaakt. Het realiseren van de beschreven beleidsvoornemens vergt eerst financiële besluitvorming.

Buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein

Hoe we in de toekomst de zorg kwalitatief goed, betaalbaar en toegankelijk houden is een grote uitdaging. Door het mogelijk te maken dat gegevens in de zorg veilig en betrouwbaar digitaal beschikbaar komen, dalen de administratieve lasten. Zorgverleners besparen hierdoor veel tijd, wat positief is voor de arbeidsproductiviteit. Daarnaast hoeven zorgverleners informatie niet meer over te typen, waarmee de kans op fouten kleiner wordt. Niet alleen het elektronisch uitwisselen van gegevens in de zorg is van groot belang. Ook werkt VWS samen met het zorgveld om bijvoorbeeld AI veilig en verantwoord te gebruiken, wanneer het gebruik van AI voordelen oplevert voor patiënten en zorgverleners. Hieronder worden de belangrijkste initiatieven op het gebied van digitalisering en databeschikbaarheid genoemd die VWS heeft gericht op het zorgveld.

- Een landelijk dekkend netwerk (LDN)
- De generieke functies
- Eenheid van taal en techniek
- Gegevens veilig delen
- Een landelijk vertrouwensstelsel (LVS)
- Mijn Gezondheidsoverzicht en Persoonlijke gezondheidsomgevingen (PGO's)
- De Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz) en de European Health Data Space (EHDS)
- Kunstmatige intelligentie (AI)

Binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern

Om ervoor te zorgen dat de medewerkers van VWS en van de concernonderdelen van VWS hun werk zo goed mogelijk kunnen doen, is het van groot belang dat ICT-systemen voldoen aan de eisen van deze tijd. Dit geldt zowel voor hardware- als softwareapplicaties. ICT-middelen en -toepassingen van VWS en van de concernonderdelen van VWS moeten veilig, betrouwbaar en gebruiksvriendelijk zijn. Daarnaast moeten medewerkers beschikken over goede digitale vaardigheden en kennis over hoe informatiebeleid de zorg nog verder vooruit kan helpen. Verder is transparantie belangrijk. Hierbij is het uitgangspunt dat informatie openbaar en herbruikbaar is, tenzij dit vanuit het oogpunt van de staatsveiligheid niet mogelijk is.

- Versterken van cybersecurity
- Uitvoeren programma i-Vakmanschap
- Uitvoeren Lifecyclemanagement en projectportfoliomanagement
- Informatieparagraaf in elk beleidsvoorstel
- Open op Orde: uitvoeren meerjarenactieplan informatiehuishouding VWS
- Uitbreiden kennis en capaciteit van privacy binnen VWS
- Werken met data in uitvoering en beleid
- Uitvoeren Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
- Inzetten op generieke overheidsvoorzieningen
- Inzetten op toegankelijkheid van informatie
- Transparante en controleerbare digitalisering

2 Inleiding

2.1 De zorg digitaliseert

Iedereen merkt in het dagelijks leven dat in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die ICT ons biedt. Dit geldt ook voor de zorg. Patiënten merken bijvoorbeeld dat zij digitaal kunnen beschikken over medische gegevens over hun gezondheid, dat wearables die betrouwbaar zijn, kunnen worden gebruikt voor de eigen gezondheid en dat een e-consult via beeldbellen mogelijk is. Voor zorgmedewerkers wordt eraan gewerkt dat zij na toestemming van patiënten medische gegevens elektronisch, veilig en betrouwbaar onderling kunnen uitwisselen. Daarnaast zijn er praktijkvoorbeelden van hoe ICT bijdraagt aan efficiëntere en kwalitatief goede zorg. ICT biedt niet alleen voordelen voor de zorg in de klassieke zin van het woord, maar ook voor preventie, het vergroten van het welzijn van mensen en het bevorderen van een gezonde mate van beweging.

Tegelijkertijd bieden de ontwikkelingen op het snijvlak van zorg en ICT niet alleen kansen, maar brengen deze ook risico's met zich mee. Zo moeten digitale systemen zo goed mogelijk beveiligd zijn, moet de privacy van mensen worden beschermd en moet de zorg ook toegankelijk zijn en blijven voor mensen die niet of minder digitaal vaardig zijn.

Om de kwaliteit van het digitale overheidsbeleid te vergroten stelt het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 dat alle departementen jaarlijks een Informatieplan opstellen, waarin de strategische visie op de digitalisering en informatisering binnen het primair proces van het ministerie wordt geschetst. Dit informatieplan beschrijft de ambities en activiteiten op deze terreinen, van zowel VWS als van de concernonderdelen van VWS. Met concernonderdelen worden zowel de agentschappen van VWS als de zbo's bedoeld.

Dit Informatieplan is daarmee geen plan van VWS alleen, maar ook van de agentschappen en zbo's die onderdeel zijn van VWS. En het is ook geen plan met alleen ambities voor de (nabije) toekomst; dagelijks werken deze partijen al samen met de zorg, patiënten, verzekeraars, gemeenten en marktpartijen aan optimale digitale zorg en ondersteuning. Naast het Informatieplan van VWS hebben of ontwikkelen sommige concernonderdelen ook hun eigen en meer specifieke informatieplan. Dit geldt onder andere voor het CAK, het CIBG, de IGJ en de NZa.

Samen worden resultaten geboekt, maar technologische ontwikkelingen gaan soms sneller dan dat digitale ambities zijn verwoord en wetten zijn aangenomen en uitgevoerd. Zo had een aantal jaren geleden vrijwel niemand de ontwikkelingen op het gebied van generatieve AI kunnen voorzien. Technologische ontwikkelingen vragen daarom enerzijds om flexibiliteit van organisaties en systemen en anderzijds om duidelijke kaders en richtlijnen.

2.2 Prioritaire doelstellingen

In het Informatieplan van VWS 2025-2027 worden de prioritaire doelstellingen op het gebied van digitalisering en informatisering geschetst. Digitalisering en informatisering raken twee kanten, namelijk de inspanningen gericht op het zorgveld (de "buitenkant") en de inspanningen die gericht zijn op VWS zelf en van haar concernonderdelen (de "binnenkant"). In Hoofdstuk 4 zijn de prioritaire doelstellingen voor zowel de buiten- als de binnenkant meer in detail beschreven.

Voor de medewerkers van VWS en van de concernonderdelen is het belangrijk dat zij op tijd over de juiste informatie beschikken, zodat zij hun werk optimaal kunnen uitvoeren. Daarbij zijn ze afhankelijk van een goede samenwerking en informatievoorziening met en vanuit het zorgveld en een goede IV-ondersteuning om het eigen werk optimaal uit te voeren. Verschillende technologische ontwikkelingen bieden medewerkers nieuwe mogelijkheden,

maar brengen tegelijkertijd ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hoe je verantwoord gebruik kan maken van cloudoplossingen, hoe je veilig kunt werken met generatieve AI en hoe je het beste kunt voldoen aan de Wet open overheid en de Wet hergebruik overheidsinformatie.

Het Informatieplan van VWS sluit daarbij ook aan op thema's uit de I-strategie Rijk 2021-2025. De CIO's van de ministeries hebben gezamenlijk vier thema's met hoge rijksbrede prioriteit benoemd die in alle informatieplannen van de ministeries terugkomen. Deze thema's zijn: I in het Hart, Digitale weerbaarheid, Informatiehuishouding en Data & Algoritmen. Daarnaast sluit het plan ook aan op de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), waar de aandacht wordt gevestigd op de mogelijkheden van cloud, data en AI en op het belang van het centraal stellen van burgers en ondernemers in de (digitale) dienstverlening. Ook is de NDS gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid en autonomie van de overheid en op digitaal vakmanschap van ambtenaren en een moderne werkomgeving voor deze ambtenaren.

De CIO van VWS zet zich in om de prioritaire doelstellingen die in dit Informatieplan zijn beschreven samen met de zorg, patiënten, het bedrijfsleven en met de concernonderdelen van VWS te behalen. En sinds twee jaar neemt VWS, door bindende afspraken met het veld te maken, meer regie ten aanzien van het gezondheidsinformatiestelsel. De komst van de Nationale Visie en Strategie en het beleid rondom het Landelijk Dekkend Netwerk en de generieke functies laten deze kanteling naar meer regie vanuit VWS zien.

2.3

Doel en Scope

Ieder jaar wordt het Informatieplan van VWS geactualiseerd. Een wijziging ten opzichte van de vorige versie van het plan is dat nu de strategische visie van VWS ten aanzien van digitalisering en informatisering voor de komende drie jaar is beschreven. Bij de vorige versie van het plan werd vijf jaar vooruitgekeken. De CIO's van de ministeries hebben gezamenlijk besloten om in plaats van vijf nu drie jaar vooruit te kijken. Hiermee wordt gestreefd naar meer uniformering van de plannen van alle departementen, conform het verzoek van de Tweede Kamer hierover.

Dit Informatieplan beschrijft de overkoepelende prioritaire doelstellingen van VWS richting de zorg, de beleidsdomeinen van VWS en met de concernonderdelen van VWS. Ten aanzien van digitalisering en informatisering komen beleid en uitvoering daarmee dicht bij elkaar. Het Informatieplan is daarbij echter geen overzicht van alle grote, lopende projecten bij VWS; die zijn vermeld op het Rijks ICT-dashboard.

Het Informatieplan geeft mensen in de samenleving, de Eerste en Tweede Kamer, zorgprofessionals, het Adviescollege ICT-Toetsing, de Algemene Rekenkamer, ambtenaren en het bedrijfsleven inzicht in de ontwikkelingen en doelstellingen van VWS op het snijvlak van zorg en digitalisering. Met het informatiebeleid van VWS wordt bijgedragen aan het verder vergroten van de efficiency, kwaliteit, betaalbaarheid en beschikbaarheid van zorg, het welzijn van mensen en aan een gezond sportklimaat.

De scope van het Informatieplan is het informatiebeleid van VWS in relatie tot de zorg en informatievoorziening voor de eigen organisatie inclusief de concernonderdelen van VWS. Dit beleid vloeit voort uit de in het volgende hoofdstuk beschreven visie en missie.

3 Visie op informatievoorziening

De missie van VWS en de Nationale visie en strategie op het gezondheidsinformatiestelsel vormen belangrijke uitgangspunten voor het (informatie)beleid van VWS. Daarnaast zijn er verschillende akkoorden, waar ambities in zijn verwoord waarvoor het informatiebeleid randvoorwaardelijk is.

Ook de voortgaande ontwikkelingen van de overheidsdigitalisering zijn een belangrijk onderdeel van het Informatieplan van VWS. Verschillende ontwikkelingen vragen om specifiek beleid, kaders en specifieke acties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan beleid en noodzakelijke werkzaamheden ten aanzien van het Rijksbrede en het departementale cloudbeleid, de digitale weerbaarheid van het VWS-concern, kaders over hoe om te gaan met GenAI en het voldoen aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

3.1 De missie van VWS

VWS werkt aan een gezond, fit en veerkrachtig Nederland. Dat doet VWS door in te zetten op goede, betaalbare, duurzame zorg en ondersteuning. Ook stimuleert het ministerie een gezonde levensstijl, voldoende beweging en goede voeding. En VWS biedt Nederland goede (top)sportvoorzieningen. Niet alleen de zorg is in dit kader belangrijk, maar ook preventie en het welzijn van mensen.

Om deze missie te verwezenlijken werkt VWS onder andere samen met het zorgveld, patiënten, de agentschappen van VWS en de zbo's, het bedrijfsleven en de wetenschap. Samen zoekt VWS naar antwoorden op grote maatschappelijke vraagstukken, zoals de krappe arbeidsmarkt en toenemende vraag naar zorg(medewerkers), de betaalbaarheid van zorg, het verkleinen van gezondheidsverschillen, welvaartsziekten, internationalisering en nieuwe digitale en technologische mogelijkheden en dreigingen.

Deze ontwikkelingen vragen om visie, regie, creativiteit, samenwerking en aanpassingsvermogen, van ons allemaal. VWS heeft twee jaar geleden een kanteling gemaakt naar meer regie op het gezondheidsinformatiestelsel. Er is in dit kader de Nationale Visie en Strategie opgesteld en er zijn bindende afspraken met het veld gemaakt. Door in de zorg meer te digitaliseren kunnen administratieve lasten worden verlicht, waardoor zorgprofessionals meer tijd overhouden voor het verlenen van zorg en ondersteuning in plaats het verrichten van administratieve werkzaamheden. Zo kan de zorg ondanks de vergrijzing toch toegankelijk en betaalbaar blijven.

3.2 Informatievoorziening

Voor het realiseren van de missie van VWS is onder andere een goede informatievoorziening vereist. VWS en haar samenwerkingspartners willen dat informatievoorziening en ICT de zorg nog verder vooruithelpen. Dit doet het ministerie door uitvoerbaar zorgbeleid te maken, waarbij de mogelijkheden die digitalisering en informatisering bieden in een vroeg stadium van de beleidsontwikkeling worden meegenomen. Het informatiebeleid is gericht op voorwaarden voor en het bevorderen van de juiste informatie op de juiste plek, op het juiste moment en in de juiste vorm. VWS stelt daarbij heldere kaders en zorgt voor uitvoerbare wet- en regelgeving, ziet toe op het juiste gebruik daarvan en neemt, ondersteunt en stimuleert initiatieven om een goede informatievoorziening te organiseren. Zo wordt toegewerkt naar databeschikbaarheid in het zorgnetwerk.

VWS zet ook in op nieuwe ICT-toepassingen, zoals beeldbellen in de zorg, wearables, gezondheidsapps en het verantwoord gebruiken van AI in de zorg, waarmee de kwaliteit van de zorg wordt vergroot en kostbare tijd van zorgprofessionals wordt bespaard.

3.3

Nationale Visie en Strategie op het gezondheidsinformatiestelsel

De druk op de zorg neemt toe en vraagt om het nemen van stappen om nu en straks kwalitatief goede, toegankelijke en betaalbare zorg te kunnen blijven geven. Digitalisering biedt een deel van de oplossing, maar daarvoor is een nieuwe visie op digitalisering en informatievoorziening nodig. Het huidige informatiestelsel is namelijk niet toegesneden op bestaande en toekomstige uitdagingen in de zorg. Daarnaast is het voor de toekomstbestendigheid van informatievoorziening in het zorgdomein, het sociaal domein en dat van de publieke gezondheid, nodig om van losse trajecten en initiatieven naar een meer integrale aanpak te gaan. VWS heeft daarom de Nationale Visie en Strategie (NVS)¹ ontwikkeld om tot een domeinoverstijgend gezondheidsinformatiestelsel te komen met een horizon tot 2035. Hiermee wil VWS gezondheidsgegevens beschikbaar maken om de beweging naar gezondheid, preventie en persoonsgerichte zorg in te zetten. Dit is een aanpak gericht op de burger, de zorgverlener(s), maar ook mantelzorgers, onderzoekers, beleidsmedewerkers, kortom iedereen die goede toegang tot gezondheidsdata nodig heeft. Burgers krijgen als zij beschikken over gezondheidsdata meer regie over hun eigen gezondheid. Maar het kan ook zo zijn dat er mensen zijn die niet willen dat hun gezondheidsgegevens worden gedeeld. Voor die mensen wordt de mogelijkheid voor een opt-out gecreëerd. Mensen krijgen dus de mogelijkheid om toestemming te geven voor het delen van informatie over hun gezondheid, maar worden hier uiteraard niet toe verplicht.

Het gezondheidsinformatiestelsel is gebaseerd op drie fundamenteën: databeschikbaarheid, vertrouwen en regie.

Databeschikbaarheid

Data moeten beschikbaar, bereikbaar en (her)bruikbaar zijn voor preventie, het primaire zorgproces en voor secundair datagebruik. Van secundair datagebruik is sprake als zorggegevens voor iets anders worden gebruikt dan voor de behandeling. Denk hierbij aan het gebruiken van data voor wetenschappelijk onderzoek, gepersonaliseerde zorg, procesverbeteringen, innovaties en aan toezicht.

Zorgprofessionals kunnen met de juiste data betere en veilige zorg leveren en ook kunnen data gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek en AI-toepassingen, waarmee de kwaliteit van de zorg verder wordt vergroot en administratieve lasten worden verlaagd. Databeschikbaarheid is voor zowel VWS als voor verschillende concernonderdelen van VWS de aankomende jaren van groot belang.

Met betrekking tot specifieke regelingen die raken aan het werken met zorgdata is het goed om hier op te merken dat deze regelingen niet alleen betrekking hebben op zorginstellingen, maar ook op overheidsinstellingen waar met zorgdata wordt gewerkt.

Vertrouwen

Betrouwbare en beschikbare data zijn een vanzelfsprekendheid. Burgers, zorgverleners, zorgaanbieders, onderzoekers en beleidsmakers hebben vertrouwen in elkaar en in het zorgvuldig gebruik van data. De bij de verdere digitalisering en informatisering van de zorg betrokken partijen werken in vertrouwen met elkaar samen, om de zorg nog beter te maken. Er zijn afspraken gemaakt, waarmee dit vertrouwen is geborgd.

Regie

Om het gezondheidsinformatiestelsel te realiseren en het vertrouwen een rotsvaste basis te geven is regie vanuit VWS nodig. Een goed georganiseerde en effectief werkende governance is nodig voor eenduidige en heldere sturing richting een duurzaam gezondheidsinformatiestelsel, waarbij rekening wordt gehouden met internationale ontwikkelingen.

¹ Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 326

3.3.1 Vier leidende principes

Het formuleren van fundamenteën alleen is niet voldoende om richting te geven aan de route naar de realisatie van de visie. Om richting te geven, keuzes te maken en besluiten te nemen zijn ook leidende principes nodig. De leidende principes hebben gevolgen voor alle onderdelen van het gezondheidsinformatiestelsel. Zij hebben betrekking op zorg en gezondheid. En op afspraken, specificaties, implementaties en dus ook op het gebruik van data en toepassingen.

De vier principes zijn:

- Data zijn beschikbaar voor patiënten zelf en voor de mensen in hun zorgnetwerk;
- Data zijn beschikbaar voor secundair gebruik, met minimale registratielast voor zorgverleners;
- Data zijn gescheiden van functionaliteit. Door data te scheiden van functionaliteit is databeschikbaarheid systeemafhankelijk en daardoor ook beter realiseerbaar;
- Het gezondheidsinformatiestelsel draagt bij aan een open markt, wat innovatie stimuleert.

3.3.2 Doorkijk op de strategie

Een visie vraagt vertaling naar strategie². In de strategie staat aangegeven wat er moet gebeuren en welke actiepunten en doelen op welk moment in de tijd behaald moeten worden om het integraal georganiseerde gezondheidsinformatiestelsel te realiseren. De uitwerking van de voorgenomen Nationale Visie en Strategie is verbonden aan drie plateaus: interoperabiliteit (2023-2026), betere ondersteuning van netwerkzorg (2027-2030) en geïntegreerde zorg en ondersteuning (2031-2035).

Voor de realisatie van plateau 1 vormen de activiteiten en afspraken die al lopen en vastliggen voor de komende jaren de basis. De komende jaren wordt allereerst ingezet op het realiseren van de afspraken van het Integraal Zorgakkoord (IZA) die gemaakt zijn in het kader van het thema digitalisering en gegevensuitwisseling. Maar, door niet alleen op de korte termijn te letten, maar ook te kijken naar wat op latere plateaus gerealiseerd moet worden, wordt tijdig gesignaleerd welke acties op eerdere plateaus al moeten worden ingezet om de doelen op latere plateaus te halen. De transitie naar een gezondheidsinformatiestelsel dat past bij het integrale perspectief op levensstijl, preventie, gezondheid en welzijn is immers omvangrijk en vraagt tijd. Het denken in plateaus helpt daarbij volgorde in de te ondernemen acties aan te geven. Door het behalen van de strategische doelen continu te monitoren en deze periodiek te herijken wordt de regie gehouden op de realisatie en wordt bijgestuurd waar dat nodig is.

3.4

Van beleid naar uitvoering

Voor de realisatie van de missie en het beleid van VWS is de samenwerking tussen VWS, de zorg en de concernonderdelen van VWS van groot belang. Want beleid en wetgeving kan niet zonder uitvoering en implementatie. De concernonderdelen werken aan thema's uit dit Informatieplan en vertalen deze daar waar mogelijk naar een eigen i-strategie en/of informatieplan.

- Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) draagt eraan bij dat de langdurige zorg in Nederland toegankelijk is en blijft voor iedereen. Dit doet het CIZ via onafhankelijke indicatiestelling voor de Wet langdurig zorg (Wlz) en de Wet zorg en dwang (Wzd). Daarnaast verzamelt het CIZ informatie over het functioneren van het zorgstelsel en signalering van trends in de toekenning van zorg uit de Wlz;
- Het CAK int de eigen bijdragen voor de Wmo en de Wlz en betaalt ruim 27,5 miljard euro per jaar uit aan zorgaanbieders. Het CAK voert tevens een aantal regelingen uit, zoals de regeling wanbetalers en de regeling onverzekerden, legaliseert verklaringen voor het meenemen van medicijnen naar het buitenland en fungeert als het Nationaal Contactpunt grensoverschrijdende zorg (NCP);

² Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 326

- Het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) neemt beslissingen over het op de markt toelaten van geneesmiddelen en bevordert zo het goed en veilig gebruik van geneesmiddelen in Nederland. Het CBG wordt ondersteund door het Agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (aCBG) bij de uitvoering van de wettelijke taken, onder andere:
 - De beoordeling van aanvragen voor registratie van medicijnen;
 - De vaststelling van productinformatie;
 - De bewaking van bijwerkingen en risico's;
 - Wetenschappelijk advies aan medicijnbedrijven of academische onderzoeksgroepen;
- De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) beschermt de belangen van burgers in de zorg. Ze is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg voor elke inwoner van Nederland, nu én in de toekomst. De NZa houdt toezicht op zorgaanbieders, zorgverzekeraars, Wlz-uitvoerders en het CAK en handhaaft waar nodig. De NZa reguleert de zorg door prestaties en tarieven vast te stellen waarmee de zorgmarkt in Nederland wordt gereguleerd. De NZa geeft onafhankelijk advies en doet marktonderzoek in de zorg.;
- Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) werkt aan de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking en een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving. Het gaat daarbij om vraagstukken rondom infectieziekten, vaccinaties, bevolkingsonderzoeken, leefstijl, voeding, geneesmiddelen, milieu, duurzaamheid en veiligheid. Het RIVM ontvangt opdrachten van of via (regionale) overheden.
De taken van het RIVM zijn:
 - Adviseren van de rijksoverheid, andere overheden, professionals en burgers;
 - (Regie op) de uitvoering van preventieprogramma's;
 - Monitoren van gezondheid, ziekten en de kwaliteit van de leefomgeving en milieu;
 - Bijdragen aan het voorkomen, bestrijden en beheersen van incidenten en crises;
 - Wetenschappelijk onderzoek en verzamelen, duiden en delen van de beschikbare wetenschappelijke kennis;
- De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) ziet erop toe dat zorg- en jeugdhulpaanbieders en bedrijven op de (internationale) markt van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen zich houden aan de wetten en regels én aan de normen die zij zelf hebben opgesteld. Zijn er ernstige tekortkomingen met risico's voor veiligheid of kwaliteit, dan neemt de inspectie passende maatregelen;
- Het CIBG voert opdrachten uit van beleidsdirecties en de Inspectie van het ministerie van VWS. De rode lijn in de opdrachten is de vraag naar slimme IT-oplossingen en het gebruik en beheer van grote hoeveelheden waardevolle data. Voorbeelden zijn het BIG-register, het Donorregister en het UZI-register, die door het CIBG zijn gerealiseerd. Het CIBG realiseert ook diensten met een internationale component, bijvoorbeeld het Nationaal Contactpunt voor e-Health Nederland (NCPeH). In het NCPeH kunnen zorgverleners online patiëntsamenvattingen opvragen van burgers uit aangesloten EU-landen die in Nederland (on) geplande zorg nodig hebben;
- Het Zorginstituut Nederland (ZIN) draagt bij aan de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de verzekerde zorg. De kerntaken en bevoegdheden van het Zorginstituut liggen vast in de Wkkgz, Zvw, Wlz, Wmo en de Jeugdwet. Het Zorginstituut heeft de volgende wettelijke taken:
 - Advisering aan de minister over de inhoud van het pakket van verzekerde zorg;
 - Eenduidige uitleg over het pakket van verzekerde zorg;
 - Stimuleren van continue kwaliteitsverbetering in de gezondheidszorg en het toegankelijk maken van informatie over de kwaliteit van de zorg;
 - Bevorderen van digitale informatie-uitwisseling in de zorg;
 - Beheer van het Zorgverzekeringsfonds en het Fonds langdurige zorg en vaststellen van de vereveningsbijdrage;
- ZonMw werkt nauw samen met een brede groep stakeholders: van onderzoekers tot zorgverleners, hulpverleners en ondersteuners, van beleidsmakers tot cliënten, burgers en ervaringsdeskundigen. Daarbij richt ZonMW zich op drie kernactiviteiten:

- Programmeren en financieren van onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn;
- Stimuleren van vernieuwing en aanjagen van implementatie;
- Signaleren van kennisbehoeftes, met onderzoekers, opdrachtgevers, de praktijk, onderwijs en burgers;
- De Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I) is de uitvoeringsorganisatie voor subsidies van VWS en OCW. De kerntaak van DUS-I is het verlenen, verwerken van wijzigingsverzoeken en vaststellen van subsidies. DUS-I voert subsidieregelingen uit, hoofdzakelijk voor instellingen, maar incidenteel ook voor burgers. Naast de uitvoering van haar kerntaak biedt DUS-I, passend bij haar centrale expertisefunctie, aanvullende diensten aan waarmee ze haar opdrachtgevers verder kan ontzorgen, zoals het analyseren en presenteren van subsidie- en beleidsinformatie.

Bij alle concernonderdelen van VWS is digitalisering een belangrijk onderwerp dat onderdeel uitmaakt van het primair proces. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van cloud, nieuwe zaaksystemen en het beheer en onderhoud van systemen voor de uitvoering van de kerntaken van de eigen organisatie.

De concernonderdelen verschillen onderling qua taken, aard en omvang. En per organisatie verschilt waaraan op het snijvlak van zorg en ICT wordt gewerkt. Bij de ene organisatie wordt het IV-landschap bijvoorbeeld geoptimaliseerd en bij de andere organisatie speelt de aanschaf van een nieuw zaakstelsel. Andere organisaties werken aan de transitie naar de cloud en weer andere organisaties focussen zich op lifecyclemanagement en het opruimen van legacy.

VWS en de concernonderdelen wisselen onderling veel kennis en ervaringen op ICT-gebied uit, bijvoorbeeld in de CIO-raad van VWS en het liaison-overleg van VWS. Zo worden krachten gebundeld en komen beleid en uitvoering samen.

Samen met onder andere het zorgveld en de concernonderdelen werkt VWS aan de uitvoering van de beleidsdoelstellingen om de zorg efficiënter, toegankelijk en betaalbaar te houden.

4 Prioritaire doelstellingen digitalisering en informatievoorziening

Voor het verwezenlijken van de bovenstaande visie heeft een aantal doelstellingen prioriteit. Deze zijn onderverdeeld in:

1. de buitenkant: initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein en;
2. de binnenkant: initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern.

De buitenkant kan niet zonder de binnenkant: om de doelstellingen van de buitenkant te behalen, moeten de doelstellingen van de binnenkant ook worden gerealiseerd. De hieronder beschreven prioritaire doelstellingen zijn vertaald naar actiepunten, die VWS de aankomende jaren samen met de zorg en de concernonderdelen en andere relevante partijen in gang wil zetten.

Deze doelstellingen zijn thema's die VWS als prioritair ziet. Nog niet voor alle beschreven beleidsvoornemens bestaan concrete plannen, is duidelijk wat de financiële consequenties zijn en is duidelijk of hiervoor voldoende financiële middelen kunnen worden vrijgemaakt. Het realiseren van de beschreven beleidsvoornemens vergt eerst financiële besluitvorming.

4.1 Rijksbrede prioriteiten

De CIO's van de ministeries hebben uit de thema's van de I-strategie Rijk vier thema's met rijksbrede prioritaire onderwerpen gekozen die in alle informatieplannen moeten worden benoemd. Hieronder zijn deze thema's en de prioritaire onderwerpen nader beschreven en is benoemd wat VWS hiervoor doet of gaat doen.

De rijksbrede thema's met de prioritaire onderwerpen zijn:

- I in het Hart: Verbeteren van digitale uitvoerbaarheid van beleid.
Deze prioriteit wordt beschreven onder 4.3.1: Uitvoeren programma I-vakmanschap en 4.3.3 Informatieparagraaf in elk beleids- en wetsvoorstel.
- Digitale weerbaarheid: NIS-2, basistraining digitale weerbaarheid, digitale weerbaarheid tegen ransomware.
Deze prioriteit wordt beschreven onder 4.2.4. Gegevens veilig delen : Implementeren van de richtlijn NIS2 en Ontwikkelen NEN-norm 7516 voor veilige mail en chat.
- Informatiehuishouding: Beleidslijn chat-archivering en Handreiking email-archivering.
Deze prioriteit wordt beschreven onder 4.3.4: Open op Orde: uitvoeren meerjarenactieplan informatiehuishouding VWS.
- Data en Algoritmen: Algoritmeregister.
Deze prioriteit wordt beschreven onder 4.3.11: Bijhouden Algoritmeregister.

Op 4 juli 2025 is de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) gepubliceerd. De initiatieven van VWS corresponderen ook met de prioriteiten van de NDS op het gebied van Data, Cloud, AI, weerbaarheid en digitaal vakmanschap.

4.2 Buitenkant: initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein

Om de zorg toegankelijk te houden, is de beweging ingezet om traditionele zorg daar waar mogelijk aan te vullen met een combinatie van traditionele en digitale zorg. Daarbij is het uitgangspunt: zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan. Waarbij de mogelijkheden en digitale vaardigheden van betrokkenen goed worden meegenomen. Digitalisering, gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid – met steeds meer structurele inzet van Artificial Intelligence (AI) – vervullen hierin een cruciale rol.

Het gezondheidsinformatiestelsel bestaat uit veel elementen die met elkaar samenhangen en op elkaar inwerken. De Nationale visie en strategie (NVS) voor het gezondheidsinformatiestelsel vormt hiervoor het overkoepelende kader. In de NVS wordt de beweging geschetst van gegevensuitwisseling naar databeschikbaarheid in 2035.

Dat maakt het mogelijk dat een burger zijn eigen gezondheidsgegevens kan inzien en dat zorgverleners inzicht hebben in de juiste actuele gegevens die zij nodig hebben voor het leveren van passende zorg. Dat hebben we niet direct geregeld. De komende jaren werken we toe naar databeschikbaarheid in drie stappen, die we plateaus noemen. Daarbij gaan we:

- van de basis op orde voor gegevensuitwisseling (plateau 1 in 2023 - 2026);
- naar databeschikbaarheid in het zorgnetwerk (plateau 2 in 2027 - 2030);
- tot uiteindelijk databeschikbaarheid integraal tussen netwerken (plateau 3 in 2031 - 2035).

Dit proces wordt continu geëvalueerd en bijgesteld op basis van de nieuwste inzichten en ontwikkelingen. De benodigde acties in plateau 2 en 3 worden daarom de komende jaren steeds geactualiseerd.

Onder regie van VWS wordt met het zorg- en ICT-veld samengewerkt aan een aantal onderdelen die minimaal nodig zijn om het gezondheidsinformatiestelsel te realiseren. Deze onderdelen zijn benoemd in de Koepelbrief Databeschikbaarheid³ die de minister van VWS in december 2024 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. Deze brief bevat het overkoepelende verhaal bij de aparte brieven aan de Kamer over de onderdelen van het gezondheidsinformatiestelsel.

De onderdelen worden hieronder nader kort toegelicht.

4.2.1 Een landelijk dekkend netwerk

De zorgverlening vindt toenemend plaats in een netwerk van meerdere partijen. Daardoor wordt het leveren van goede en veilige zorg steeds meer afhankelijk van goede databeschikbaarheid. Maar het huidige zorglandschap is versnipperd. Er zijn veel sectorale en regionale, en een aantal landelijke infrastructuren die niet met elkaar verbonden zijn. Daarom wordt er door VWS gewerkt aan een Landelijk Dekkend Netwerk (LDN) van infrastructuren voor de zorg.

4.2.2 De generieke functies

De generieke functies: sets van afspraken, standaarden en (gemeenschappelijke) voorzieningen die helpen om de juiste gezondheidsgegevens op het juiste moment op de juiste plek te krijgen. Om gegevens opvraagbaar en uitwisselbaar te maken, moet bijvoorbeeld duidelijk zijn: wie logt er in? Wie mag de gegevens inzien? En is de patiënt/cliënt ermee akkoord dat de gegevens worden ingezien of gedeeld?

Er zijn nu zes generieke functies: identificatie, authenticatie, toestemming, autorisatie, lokalisatie en adressering.

4.2.3 Eenheid van taal en techniek

De Tweede Kamer en het zorgveld hebben de minister van VWS verzocht regie te voeren op de realisatie van de technische standaardisatie en eenduidige terminologie in het gezondheidsinformatiestelsel. VWS heeft daartoe een governance ingericht op basis van de NEN 7522 (medische terminologie), treedt op als stelselhouder en stelt richtinggevende kaders vast op basis van expertadviezen en openbare consultaties. Denk daarbij aan recente besluiten over uitwisselingsstandaard FHIR en medisch terminologiestelsel SNOMED. Fasegewijs worden nieuwe kaders vastgesteld om een duurzaam en robuust stelsel van standaarden in te richten.

³ Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 325

4.2.4 Gegevens veilig delen

Elektronische gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid kunnen alleen bestaan als men erop kan vertrouwen dat gezondheidsgegevens veilig zijn en dat bij het gebruik van die gegevens de privacy wordt beschermd.

De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering binnen de zorgsector gaan snel. Door het gebruik neemt de afhankelijkheid van digitale technologieën toe en daarmee ook de kwetsbaarheid en de impact van cyberincidenten. Tegelijk nemen cyberdreiging en cyberspionage toe. Het is nú meer dan ooit van belang dat de zorgsector zich bewust is van cybersecurity en weerbaar is tegen cyberaanvallen. Om dit te bereiken zet VWS in op het vergroten van cyberbewustwording en het stimuleren van veilig gedrag. VWS gaat hier onder andere de diensten van expertisecentrum Z-CERT uitbreiden, bewustwording en veilig gedrag van zorgmedewerkers stimuleren. Daarnaast gaat VWS de richtlijn NIS2 implementeren en de NEN-norm 7516 voor veilige mail en chat ontwikkelen.

Voor het verwerken van (bijzondere) persoonsgegevens gelden de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en sectorspecifieke regelgeving, zoals de Wet op de Geneeskundige Behandelovereenkomst (WGBO). Het medisch beroepsgeheim blijft voorop staan. Ook de juridische principes voor uitwisseling van patiëntgegevens die nu van toepassing zijn, blijven hetzelfde.

4.2.5 Een landelijk vertrouwensstelsel

Een landelijk vertrouwensstelsel (LVS) omvat alle technische, organisatorische en juridische afspraken die nodig zijn voor een veilige en betrouwbare gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid in de zorg. Het stelsel zorgt ook voor structuur en samenhang tussen al die afspraken. De technische, organisatorische en juridische afspraken gaan over infrastructuur, generieke functies en over de kwaliteit van data.

4.2.6 Mijn Gezondheidsoverzicht en Persoonlijke gezondheidsomgevingen (PGO's)

Mijn Gezondheidsoverzicht wordt een publieke inzagefunctie waar burgers op elk moment gegevens over hun gezondheid kunnen raadplegen, vergelijkbaar met Mijnpensioenoverzicht.nl. Een PGO is een app of website waarmee mensen gezondheidsgegevens kunnen verzamelen, beheren en delen. Burgers kiezen een PGO om persoonlijke gezondheidsgegevens naar behoefte te koppelen met andere functionaliteiten (zoals gezondheidsapps) die passen bij ieders persoonlijke voorkeur. Of je nu een jong gezin bent met een pasgeboren baby of een tachtigjarige met diabetes, hartfalen en de ziekte van Parkinson. Meer informatie staat in de Kamerbrief PGO MGO⁴.

4.2.7 De Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz) en de European Health Data Space (EHDS)

Met de Wegiz⁵ worden zorgverleners stap voor stap verplicht zorggegevens elektronisch en gestandaardiseerd uit te wisselen. Er zijn vijf gegevensuitwisselingen geprioriteerd, namelijk de Basisgegevensset Zorg (BgZ)/Medisch Specialistische Zorg (MSZ), Medicatieoverdracht, eOverdracht, Beeldbeschikbaarheid en Acute Zorg. Voor deze gegevensuitwisselingen worden de komende jaren AMvB's opgesteld, waarbij het goed is te vermelden dat in januari 2024 de eerste AMvB al in werking is getreden voor het versturen van een recept door de huisarts aan de terhandsteller als onderdeel van Medicatieoverdracht.

Een belangrijke verordening voor databeschikbaarheid en de elektronische uitwisseling van zorggegevens en die van invloed is op de AMvB's van de Wegiz is de Europese verordening tot de oprichting van een European Health Data Space (EHDS). De EHDS richt zich op databeschikbaarheid en de uitwisseling voor primair en ten behoeve van secundair gebruik, het reguleren van de markt van EPD-systemen en de daarbij horende aanwijzing van toezichthouders. Momenteel wordt geïnventariseerd op welke manier bestaande nationale beleids- en implementatietrajecten, zoals de Wegiz, een rol spelen in de implementatie van

⁴ Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 327

⁵ Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 328

de EHDS-verordening. In voorbereiding op het opzetten en aanwijzen van een Health Data Access Body (HDAB), is met onder meer een Europese subsidie het Programma HDAPB-NL programma opgezet die de benodigde technische functionaliteiten ontwikkelt voor de toekomstige HDAB. In Q1 2027 moeten de eerste verplichtingen uit de EHDS gerealiseerd zijn. Meer informatie staat in de Kamerbrief Implementatie van de EHDS verordening⁶.

4.2.8 Kunstmatige intelligentie (AI)

Kunstmatige intelligentie (AI) kan een ruime bijdrage leveren aan het verlichten van de administratieve werkdruk en zorgverleners meer tijd geven voor hun kerntaken. AI-toepassingen moeten veilig en zorgvuldig worden ingezet met oog voor ethische aspecten van bijvoorbeeld de toepassing van diagnostische AI. Meer informatie staat in de Kamerbrief AI⁷.

4.3 **Binnenkant: initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor VWS-concern**

Om de medewerkers van VWS en haar concernonderdelen beter toe te rusten op hun taken en hen daarbij te ondersteunen, is het belangrijk dat de eigen digitale systemen en processen goed zijn ingericht. Het is van belang om de aansluiting en de informatie-uitwisseling tussen beleid, uitvoering en toezicht goed te hebben geborgd. Daarnaast moeten medewerkers beschikken over de nodige i-kennis en -vaardigheden en de juiste tools. Hiermee wordt i een integraal onderdeel van beleidsontwikkeling en -uitvoering.

ICT is overal in onze steeds verder digitaliserende samenleving. En de ICT-ontwikkelingen gaan steeds sneller. In een bewust digitaal VWS beschikken alle medewerkers, van beleid tot uitvoering bij het kerndepartement en de concernonderdelen, over de nodige I-kennis en -vaardigheden. Zodat de I vanaf het begin van de beleidsontwikkeling wordt meegenomen. "I in het hart van beleid" en nieuwe ontwikkelingen vragen om ambtelijk i-vakmanschap bij alle betrokkenen.

Kenmerken van een betrouwbare overheid zijn voorspelbaarheid en transparantie. Nu de overheid steeds meer digitaliseert raakt dit ook de digitalisering zelf. Beleid is niet alleen meer gevat in voorgeprogrammeerde beslisregels, maar ook in AI-toepassingen. Van de overheid mag verwacht worden dat zij transparant is over het verantwoorde gebruik van toepassingen die zelfstandig tot analyses komen en waarover de mens het uiteindelijke besluit en controle heeft.

VWS gaat hier het volgende voor doen:

4.3.1 Versterken van cybersecurity

De informatiebeveiligingsexperts van VWS werken continu aan het verbeteren van de informatieveiligheid van het ministerie. Als focuspunt voor die activiteiten richten zij zich de komende jaren op weerbaarheid tegen ransomware-aanvallen. Dit zijn aanvallen waarbij kwaadwillenden data gijzelen, wat kan betekenen dat organisaties hun werk niet meer kunnen doen of informatie verliezen, tenzij er losgeld betaald wordt.

De dreiging van statelijke actoren neemt toe en vergt verscherpingen op de ingezette koers. De veranderende geopolitieke situatie vraagt om het verbeteren van leveranciersmanagement, zeker in relatie tot cloudoplossingen. Dit is een belangrijke voorwaarde voor het versterken van de autonomie en soevereiniteit van de overheid, wat ook als prioriteit is benoemd in de NDS.

Onder coördinatie van de Departementaal Chief Information Security Officer (CISO) wil VWS inzetten op een aantal strategieën, waaronder (het versterken van) kwetsbaarheidsanalyses gebaseerd op eigen onderzoeken en dreigingsanalyses. Daarnaast worden (technische) aanvalssimulaties in de vorm van redteaming uitgevoerd. Dit vergroot de weerbaarheid en

⁶ Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 333

⁷ Kamerstuk II 2024/2025, 27529, nr. 329

veerkracht van de organisatie bij incidenten en crisissituatie door de groei in mensen, procedures en technieken. Deze stappen worden ondersteund door ontwikkelingen van nieuwe cybersecuritywetgeving, waaronder de NIS2, Cyber Resilience Act (CRA), Cbw en Wdo. Ook wordt een basistraining digitale weerbaarheid aangeboden.

4.3.2 Uitvoeren programma i-Vakmanschap

De trends en ontwikkelingen op digitaal gebied gaan snel. Om op de hoogte te zijn van deze ontwikkelingen, is het van belang dat medewerkers van VWS en van de concernonderdelen van VWS zijn geschoold op i-gebied en deelnemen aan relevante congressen, webinars en cursussen. Dat VWS een aantrekkelijke werkgever wil zijn en medewerkers wil scholen op i-gebied sluit hierbij aan. Denk hierbij ook aan het vergroten van het bewustzijn ten aanzien van hoe medewerkers verantwoord omgaan met data, algoritmen en AI.

4.3.3 Uitvoeren Lifecyclemanagement en projectportfoliomanagement

VWS heeft het Lifecyclemanagement (LCM) ingericht op het gebied van infrastructuur en applicaties en houdt het bijbehorende centraal register bij. Van inzicht per organisatie wordt de komende jaren toegewerkt naar een integraal overzicht. Daarbij worden de ist- en soll-situatie in kaart gebracht en hoe van de ist naar de soll te komen. Ook wordt een volwassenheidsscan uitgevoerd.

Daarnaast houdt VWS een overzicht bij van projecten binnen VWS-concern met een i-component van minimaal € 1 miljoen voor uitvoeringsorganisaties, en minimaal € 5 miljoen voor zbo's: de i-Projectenportfolio. Er wordt daarnaast toegewerkt naar het opnemen van beheer en onderhoud in het portfolio.

4.3.4 Informatieparagraaf in elk beleidsvoorstel

In een tijd waar de i van zo'n groot belang is, is het noodzakelijk om de departementale CIO vroegtijdig te betrekken bij wets- en beleidsvoorstellen. Dit wordt bewerkstelligd door een informatieparagraaf toe te voegen in het format voor een departementaal beleids- en wetsvoorstel. Hierin wordt expliciet aandacht gevraagd voor privacy, informatiebeveiliging en andere i-aspecten. Het Beleidskompas van het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving is de centrale werkwijze voor het maken van beleid bij de Rijksoverheid en heeft het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) vervangen door het Beleidskompas. Beleidsvoorstellen, programma's en projecten met een i-component groter dan € 1 miljoen of met een verwachte grote politiek-bestuurlijke of maatschappelijke impact, worden besproken en geprioriteerd in de Bestuursraad van VWS. Hiermee worden mogelijkheden, kosten en risico's op IT-gebied vroegtijdig onder de aandacht van de Bestuursraad gebracht.

4.3.5 Open op Orde: uitvoeren meerjarenactieplan informatiehuishouding VWS

Het meerjarenactieplan informatiehuishouding van VWS is een uitwerking van het rijksbrede, generieke actieplan informatiehuishouding, waarbij aandacht is besteed aan de (door)ontwikkeling van professionals, volume en aard van informatie, informatiesystemen en aan bestuur en naleving. Per actielijn zijn voor VWS-deelthema's geformuleerd.

Het programma Open op Orde stimuleert het gebruik van een informatiebeheerplan (IBP) om de informatiehuishouding te verbeteren en om te komen tot een hoger volwassenheidsniveau. Een IBP biedt overzicht en inzicht in de informatiehuishouding en de informatie die een organisatie onder zich heeft. Dit zorgt onder andere voor een verbeterde vindbaarheid van informatie en documenten. VWS zet daarom in op het realiseren van (een raamwerk voor) een IBP, dat ook noodzakelijk is voor het werken onder architectuur. Dit IBP maakt tevens onderdeel uit van de recent ontwikkelde visie op informatiehuishouding.

VWS participeert in het meerjarige interdepartementale programma Beter Samen Werken. Hierin wordt samengewerkt met de ministeries van BZK, Financiën en SZW om te komen tot een betere ondersteuning van de informatiehuishouding door het maken, vinden en duurzaam toegankelijk hebben en houden van informatie en deze te integreren met de werkomgeving.

Daarnaast worden de door CIO Rijk opgestelde Beleidslijn chatarchivering en handreiking emailarchivering na vaststelling vertaald naar de situatie en werkomgeving binnen VWS-concern.

4.3.6 Uitbreiden kennis en capaciteit van privacy binnen VWS

Privacy is een belangrijk aspect bij beleidsvorming en wetsvoorstellen met een IT-component. Om te waarborgen dat er voldoende kennis op het gebied van privacy is bij nieuwe beleids- en wetgevingstrajecten, zijn drie beleidsadviseurs privacy werkzaam om advies te geven aan de beleidsdirecties van VWS over privacy bij de ontwikkeling van nieuw beleid en bij nieuwe wet- en regelgeving.

4.3.7 Werken met data in uitvoering en beleid

De Chief Data Officer (CDO) zorgt ervoor dat VWS beslissingen neemt die onderbouwd worden door data. De CDO ontwikkelt een datavisie en datastrategie en de bijbehorende data-governance en het datamanagement binnen VWS. De thema's cybersecurity en gegevensbescherming zijn hiermee onlosmakelijk verbonden. Naast bewustwording wordt datagedreven werken binnen het VWS-concern gestimuleerd. De ambitie is om in alle onderdelen (VWS-kern en -concern) naar een hoger niveau van datavolwassenheid toe te groeien. Ontwikkelen en innoveren wordt gestimuleerd. In het Datalab VWS kan geëxperimenteerd worden met data science technieken, ten behoeve van de beleidsontwikkeling. Daarnaast kunnen schaarse krachten worden gebundeld, kan kennis tussen verschillende organisaties worden gedeeld en kunnen organisatie-overstijgende vraagstukken worden geagendeerd en aangepakt.

4.3.8 Uitvoeren Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer

Met de Wet modernisering elektronisch verkeer (Wmebv) wordt de Algemene Wet bestuursrecht met ingang van 1 januari 2026 gewijzigd. De wet regelt dat burgers en bedrijven het recht krijgen om elektronisch zaken te doen met de overheid. VWS en de concernonderdelen zullen deze wetgeving tijdig implementeren.

4.3.9 Inzetten op generieke overheidsvoorzieningen

Om de medewerkers een goede digitale werkomgeving te bieden, doet VWS mee aan de Rijksbrede doorontwikkeling en innovatie van de generieke voorzieningen; met name de digitale ICT-infrastructuur (RDI), het ontwikkelen van een stelsel van metadatastandaarden voor de overheid en de Samenwerkingsfunctionaliteit (SWF).

VWS implementeert de Wet digitale overheid (Wdo). VWS neemt daarnaast deel aan het Overheidsbrede Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO), de Programmaraad Generieke Digitale Infrastructuur (PGDI) en aan de Programmeringsraad Logius.

Generieke overheidsvoorzieningen kunnen worden gezien vanuit de scope van de uiteindelijke toepassing of vanuit de componenten waaruit die toepassing is ontwikkeld. DigiD en eHerkenning zijn sterk gestandaardiseerde onderdelen die een specifieke functie binnen een toepassing voor hun rekening nemen: het met een hoog betrouwbaarheidsniveau kunnen inloggen op overheidsdiensten. Maar denk ook aan het gebruik van beproefde open source componenten van de overheid zelf (zoals NL Design System voor de huisstijl) of die vanuit de gemeenschap (zoals OpenSSL voor cryptografie). Als laatste is het vanzelfsprekend dat overheidsvoorzieningen in zijn algemeenheid gebruik maken van de verplichte open standaarden zoals voorgeschreven door Forum Standaardisatie.

4.3.10 Inzetten op toegankelijkheid van informatie

Er wordt geïnvesteerd in het moderniseren van documentmanagementsystemen en in samenwerkingsverbanden binnen het Rijk. Dit om de toegankelijkheid van overheidsinformatie te vergroten. Het programma Woo draagt in dit kader bij aan het toegankelijk maken van deze informatie. VWS heeft in het verlengde hiervan het publicatieplatform open.minvws.nl ontwikkeld, wat bedoeld is als publiek platform waarmee vanuit het ministerie informatie (actief) openbaar gemaakt kan worden, op grond van de Wet

Open Overheid. Voor geïnteresseerden is het bedoeld om gemakkelijk te zoeken binnen deze openbaar gemaakte informatie. Vanaf september 2023 worden op open.minvws.nl COVID-19 gerelateerde Wob- en Woo-besluiten gepubliceerd door de programmadirectie Openbaarheid (PDO).

4.3.11 Transparante en controleerbare digitalisering

Het bijhouden van het Algoritmeregister en het openbaar maken en idealiter open source publiceren van broncode van VWS zijn voorbeelden die laten zien hoe de overheid transparant en controleerbaar digitaliseert.

Het Algoritmeregister bevat een overzicht van de algoritmen die worden gebruikt binnen VWS en de concernonderdelen en wordt centraal bijgehouden binnen VWS. Zo heeft de burger inzicht in welke algoritmes worden gebruikt ten behoeve van welk beleidsdoel. Met daarbij een uitleg met welke waarborgen de inzet van die algoritmes zijn omgeven zodat de inzet verantwoord gebeurt. Jaarlijks wordt geïnventariseerd of de informatie nog compleet en actueel is. Daar waar nodig wordt het register dan bijgewerkt. Parallel hieraan wordt van het register ook een openbare versie gedeeld op de VWS-website.

Maximale transparantie in digitalisering vereist een zo open mogelijke manier van werken, waarbij burgers, bedrijven en kennisinstellingen de ruimte krijgen om mee te denken, te kijken en/of te werken aan wat er binnen de overheid aan digitale middelen wordt ontwikkeld. Elke stap van gesloten werken naar maximale transparantie is een stap in de juiste richting. Het open source beschikbaar maken als vereiste opnemen in wetgeving wordt hierbij als een logisch beschouwd. 'Transparantie-by-design' vraagt dat er tijdens de ontwerp- en ontwikkelfase al rekening gehouden wordt met de uiteindelijke wettelijke (inspanningsverplichtingen) rond openbaarmaking en hergebruik. Hierbij helpt het bijvoorbeeld dat broncode vanaf begin af aan al goed gedocumenteerd en modulair ontwikkeld wordt ten behoeve van hergebruik.

4.3.12 Kunstmatige Intelligentie (AI)

Zoals bij de beschrijving van de 'buitenkant' al is genoemd, kan het gebruik van AI een bijdrage leveren aan het verminderen van werkdruk. Zo kan met minder mensen meer werk worden verricht. VWS past AI verantwoord toe, binnen de kaders die daarvoor gelden. Daarnaast wordt toegewerkt naar de toepassing van generatieve AI voor VWS en VWS-concern. Hiervoor worden kaders, richtlijnen en beleid uitgewerkt. Zowel in Rijksbreed verband, als voor VWS. VWS stimuleert initiatieven ten aanzien van AI en GenAI en adviseert over een verantwoorde inzet. Zo zijn enkele organisatie-onderdelen van VWS al bezig met pilots om te experimenteren met de verantwoorde inzet van GenAI.

5 Financiële paragraaf

In overeenstemming met artikel 4 van het Besluit CIO Stelsel Rijksdienst 2021 bevat het meerjarig informatieplan een kwalitatieve financiële paragraaf. De financiële paragraaf omvat daarmee geen overzicht van beschikbare budgetten om de beschreven prioritaire doelstellingen te realiseren.

De beschreven prioritaire doelstellingen zijn nadrukkelijk thema's die VWS als prioritair ziet. Echter, nog niet voor alle beschreven beleidsvoornemens bestaan concrete plannen en is duidelijk wat de financiële consequenties zijn.

VWS onderzoekt wat de mogelijkheden zijn om de beschreven beleidsvoornemens te realiseren en in hoeverre voor de beschreven beleidsvoornemens budgettaire middelen beschikbaar kunnen worden gesteld; het realiseren van de beschreven beleidsvoornemens vergt nog voorafgaande financiële besluitvorming.